

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพสังคมปัจจุบันการศึกษาเป็นเรื่องที่ได้รับการยอมรับและให้ความสำคัญ ในฐานะเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข การศึกษาเป็นเทคนิคหรือเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงทางค่านิยม เจตคติ และวัฒนธรรมในสังคมทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ประเทศ และสังคมโลก อย่างไรก็ตาม การถ่ายทอดความรู้ เจตคติ ค่านิยมและวัฒนธรรมทางสังคมเกิดจากกิจกรรมด้านการศึกษา ซึ่งถูกดำเนินการโดยสถาบันและองค์กรต่าง ๆ ด้วยแนวทางและยุทธวิธีที่แตกต่างกันหรืออาจจะกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่า บรรดากิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในองค์กรและช่วยให้การดำเนินงานไปได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมเกิดจาก การบริหารการศึกษา (ศักดิ์ไทย สุรกิจบรร, 2548, หน้า 1) การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ และให้มีความสามารถเต็มตามศักยภาพทั้งร่างกายสติปัญญา อารมณ์และสังคมอย่างสมดุล เพื่อเป็นกลไกในการพัฒนาและเสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองให้กับประเทศ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ให้คนรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีคุณธรรมจริยธรรม รู้จักพึ่งตนเองและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สิทธิกร อ้วนศิริ, 2552, หน้า 1)

สังคมไทยได้ให้ความสำคัญด้านการศาสนาในทางศีลธรรม จริยธรรมและคุณธรรม เพราะมีความเชื่อว่าศาสนามีความจำเป็นต่อสังคม และมวลมนุษยชาติ สามารถช่วยให้สังคมมีความสันติสุขและเกิดสันติภาพได้ แต่อย่างไรก็ตามสภาพการณ์ปรับตัวของประเทศชาติและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับโลกตามยุคสมัย หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนามีความเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการยึดหลักการของเหตุและผลทางสายกลาง ความเมตตา กรุณา ความเอื้ออาทรต่อกัน ซึ่งมีส่วนช่วยลดความโลภ ความเห็นแก่ตัว และลดความขัดแย้งในสังคม จากการประเมินทุนทางสังคมที่มีอยู่ในประเทศไทย (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2547, หน้า 14)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้แสดงเจตจำนงไว้ในมาตรา 79 ระบุว่า รัฐต้องอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือมาช้านาน รวมทั้งสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตและในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3)

พ.ศ. 2553 ได้มีสาระบัญญัติให้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐเพื่อสร้างคนในชาติให้มีคุณภาพให้เป็นผู้มีความรู้คู่คุณธรรมและให้มีความสำคัญต่อสถาบันศาสนา ในการมีบทบาทหน้าที่จัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับกฎหมายการศึกษา (ฉบับที่ 23) พ.ศ. 2541 โดยกำหนดให้มีการจัดการศึกษาเป็นภารกิจที่สำคัญของคณะสงฆ์ ได้แก่ การศาสนศึกษา และการศึกษาสงเคราะห์ การศึกษาเรื่องแนวทางการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเป็นการศึกษานำร่องสำหรับเป็นข้อมูลแสวงหาองค์ความรู้และแนวทางในการกำหนดนโยบายและข้อเสนอแนะเพื่อการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมที่สอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาได้หล่อหลอมกลมกล่อมจิตใจของชาวไทยให้มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมและดำเนินตามแบบอย่างของพุทธศาสนิกชน ทำให้สังคมไทยมีความร่มเย็นเป็นสุขและมีเอกลักษณ์ของตนเอง พระพุทธศาสนาจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของสังคมไทยมีบทบาทและอิทธิพลซึมแทรกอยู่ในชีวิตทุกส่วนของชนชาวไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 2)

การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษานั้น เป็นการศึกษารูปแบบหนึ่งของการศึกษาคณะสงฆ์ เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ โดยให้เรียนทั้งวิชาธรรมและวิชาสามัญศึกษาควบคู่กันไป จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2514 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้การศึกษาโรงเรียนดังกล่าว เป็นประโยชน์ต่อฝ่ายศาสนจักรและฝ่ายบ้านเมือง กล่าวคือ ทางฝ่ายศาสนจักรก็จะได้ศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เป็นผู้ประพฤติปฏิบัติชอบ ดำรงอยู่ในสมณธรรมสมควรแก่ภาวะสามารถดำรงสืบต่อพระพุทธศาสนาให้เจริญสถาพรต่อไป และถ้าหากพระภิกษุสามเณรเหล่านี้ลาสิกขาบทไปแล้วก็สามารถเข้าศึกษาต่อในสถาบันศึกษาของรัฐได้หรือเข้ารับราชการสร้างประโยชน์ให้ก้าวหน้าแก่ตนเอง และบ้านเมืองสืบต่อไปด้วยเช่นกัน (กรมการศาสนา, 2535, หน้า 4)

ทั้งนี้ ได้มีพระปรารภของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก (จวน อุฏฐายีมหาเถร) ว่า “การศึกษาทางโลกเจริญก้าวหน้ามากขึ้นตามความเปลี่ยนแปลงของโลก การศึกษาพระปริยัติธรรม ก็จำเป็นต้องอนุวัตไปตามความเปลี่ยนแปลงของโลกบ้าง จึงเห็นสมควรที่จะมีหลักสูตรในการเรียนพระปริยัติธรรมเพิ่มขึ้นอีกแผนกหนึ่งคือ หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ศึกษาได้มีโอกาสบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ได้ทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไป” กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาขึ้น เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. และได้มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อปี พ.ศ. 2535 จนถึงปี พ.ศ. 2546 (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2546 ก, หน้า 106) ปัจจุบันโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาได้มีการปฏิรูประบบการจัดการศึกษาตามภาครัฐ และจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลาง

การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และศึกษาหลักสูตรพระปริยัติธรรม (บาลี, ธรรมวินัยและศาสนปฏิบัติ) ภายใต้กฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสถาบัน

พระพุทธศาสนา พ.ศ. 2548 เป็นการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจึงเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาภาคบังคับตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 โดยรัฐให้การอุดหนุนงบประมาณค่าใช้จ่ายรายหัว (สิทธิกร อ้วนศิริ, 2552, หน้า 11) การศึกษาประเภทนี้ได้เจริญก้าวหน้าขึ้นมาโดยลำดับ จนมีโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากระจายอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ การศึกษาพระปริยัติธรรม เป็นกระบวนการสำคัญในการสร้างรากฐานอันมั่นคงต่อการสืบทอดพระพุทธศาสนา เพราะการที่พระภิกษุสามเณร ได้ศึกษาหลักสูตรธรรมทางพระพุทธศาสนาจะเป็นที่ยอมรับว่าเป็นผู้ทรงภูมิธรรมและเป็นผู้นำทางปัญญาของประชาชนอย่างแท้จริง ดังนั้นการจัดการศึกษาให้แก่พระภิกษุสามเณรของไทยจึงมีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้บวชเรียนได้ฝึกหัดกาย วาจาให้เรียบร้อย อบรมจิตใจให้เป็นสมาธิ และอบรมปัญญาให้รู้แจ้งตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาและจัดให้มีการศึกษาบาลีเพื่อเป็นความรู้ในการค้นคว้า และการดำเนินการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ได้พัฒนามาเป็นลำดับ ปัจจุบันการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาได้รับการยอมรับและมีบทบาทมากขึ้นโดยถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาของชาติ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีส่วนในการตอบสนองนโยบายของการศึกษาขั้นพื้นฐานของปวงชนให้ทั่วถึงเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ทัดเทียมกัน ตามแนวนโยบายของแผนการศึกษาแห่งชาติ และแผนพัฒนาการศึกษา อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ ได้รับความอุปถัมภ์จากชาวบ้านทั่วไป และได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐบ้างแต่ไม่ทั่วถึงทุกสำนัก เป็นเหตุให้พระสงฆ์สามเณรศึกษาเล่าเรียนกันแบบตามมีตามเกิด ในชนบทห่างไกลพระสงฆ์สามเณรมักจะไม่ได้รับการศึกษาเท่าที่ควร ผู้สนใจในการศึกษาต้องเดินทางไปพำนักอาศัยอยู่กับวัดต่าง ๆ ซึ่งได้รับความลำบากทั้งเรื่องที่พัก อาหาร ค่าใช้จ่ายในการศึกษา ฯลฯ สำนักที่จัดการศึกษาก็ไม่อาจจะดูแลให้ความสะดวกได้ทั่วถึงทำให้พระสงฆ์สามเณร ขาดแคลนและเดือดร้อน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544, หน้า 71-72) ในด้านการจัดการบริหารนั้น ยังไม่เข้มแข็ง ผู้บริหารยังไม่ได้เป็นนักจัดการศึกษามีอาชีพ อีกทั้งยึดติดกับระบบปัจเจกบุคคล ไม่มีรูปแบบการจัดการศึกษาที่ชัดเจน ผลการประเมินคุณภาพของการจัดการศึกษาในระบบการประกันคุณภาพ มีโรงเรียน (ร้อยละ 30) ที่ยังไม่ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2552, หน้า 26-27) ระบบการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมมีการจัดโครงสร้างของการบริหารที่ชัดเจนแต่บุคลากรรับหน้าที่หลายตำแหน่ง จึงทำให้การปฏิบัติงานขาดประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาแห่งชาติ, 2537, หน้า 4) กระบวนการสรรหา ว่าจ้าง แต่งตั้ง การพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง ไม่ได้มาตรฐาน บุคลากรขาดกำลังใจในการปฏิบัติงานและไม่มีความมั่นคงในวิชาชีพ และยังไม่ได้รับการรับรองสถานภาพเป็นพนักงานศาสนการด้านการศึกษาของทางราชการ เป็นเพียงแต่จ้างสอนชั่วคราว ซึ่งทำให้เกิดปัญหาการเปลี่ยนบุคลากรผู้สอนบ่อยครั้ง ที่มาของรายได้ยังมาจากงบประมาณการอุดหนุนเท่านั้น อุปสรรคการเรียนการสอน ขาดแคลน ไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร โดยเฉพาะสมุด หนังสือ วัสดุ ครุภัณฑ์ โต๊ะ เก้าอี้ สำหรับนักเรียน นั้นยังไม่เพียงพอ พระภิกษุสามเณรที่มาศึกษาจะเป็นผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาและยากจน จึงต้องมาบวชเรียนเพื่อจะ ได้รับการศึกษาทัดเทียมกับคนทั่วไป (วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ และพระมหาสุทนต์ อากาศโร, 2542, หน้า 13) ในการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนนั้น มีการประเมินตามสภาพจริงน้อย นักเรียนขาดนิสัยรักการอ่านและขาดการค้นคว้าความรู้ ข้อมูล ข่าวสารในการพัฒนาตนเอง (โรงเรียนปริยัติโกศลวิทยา, 2552, หน้า 8) ปัญหาดังกล่าวข้างต้นนับว่าเป็นอุปสรรคสำคัญที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องหาทางแก้ไข เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาศาสนทายาทให้เป็นบุคคลแห่งคุณธรรม มีความสมดุล ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม มีความรู้คู่คุณธรรม ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา (สำนักงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 11, 2554) และเพื่อส่งเสริมด้านการเผยแผ่พุทธศาสนา คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา นำไปสู่การพัฒนาบุคลากรทางพระพุทธศาสนาให้มั่นคงถาวรมากขึ้น (สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสุรินทร์, 2554)

จากหลักการและสภาพปัญหาต่าง ๆ ข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาตามแนวการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดสุรินทร์ รวม 9 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนโพธิศึกษา โรงเรียนปริยัติโกศลวิทยา โรงเรียนรัตโนภาสวิทยาลัย โรงเรียนพระปริยัติธรรมพนมวิทยา โรงเรียนบาลีสาธิต วัดศาลาลอยสุรินทร์ โรงเรียนวัดบ้านกาบเชิง โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดจอมพระ โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดโพธาราม และโรงเรียนปริยัติคุณรสวิทยา เพื่อนำผลการศึกษาในครั้งนี้ไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามสถานภาพ ตำแหน่ง ประสบการณ์ และวุฒิการศึกษาของผู้จัดการศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนา การจัดการศึกษาตามแนวการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสุรินทร์

คำถามในการวิจัย

1. สภาพปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดสุรินทร์ อยู่ในระดับใด
2. สภาพปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามสถานภาพ ตำแหน่ง ประสบการณ์และวุฒิการศึกษาแตกต่างกันหรือไม่
3. แนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาตามแนวการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดสุรินทร์ มีแนวทางอย่างไร

สมมติฐานของการวิจัย

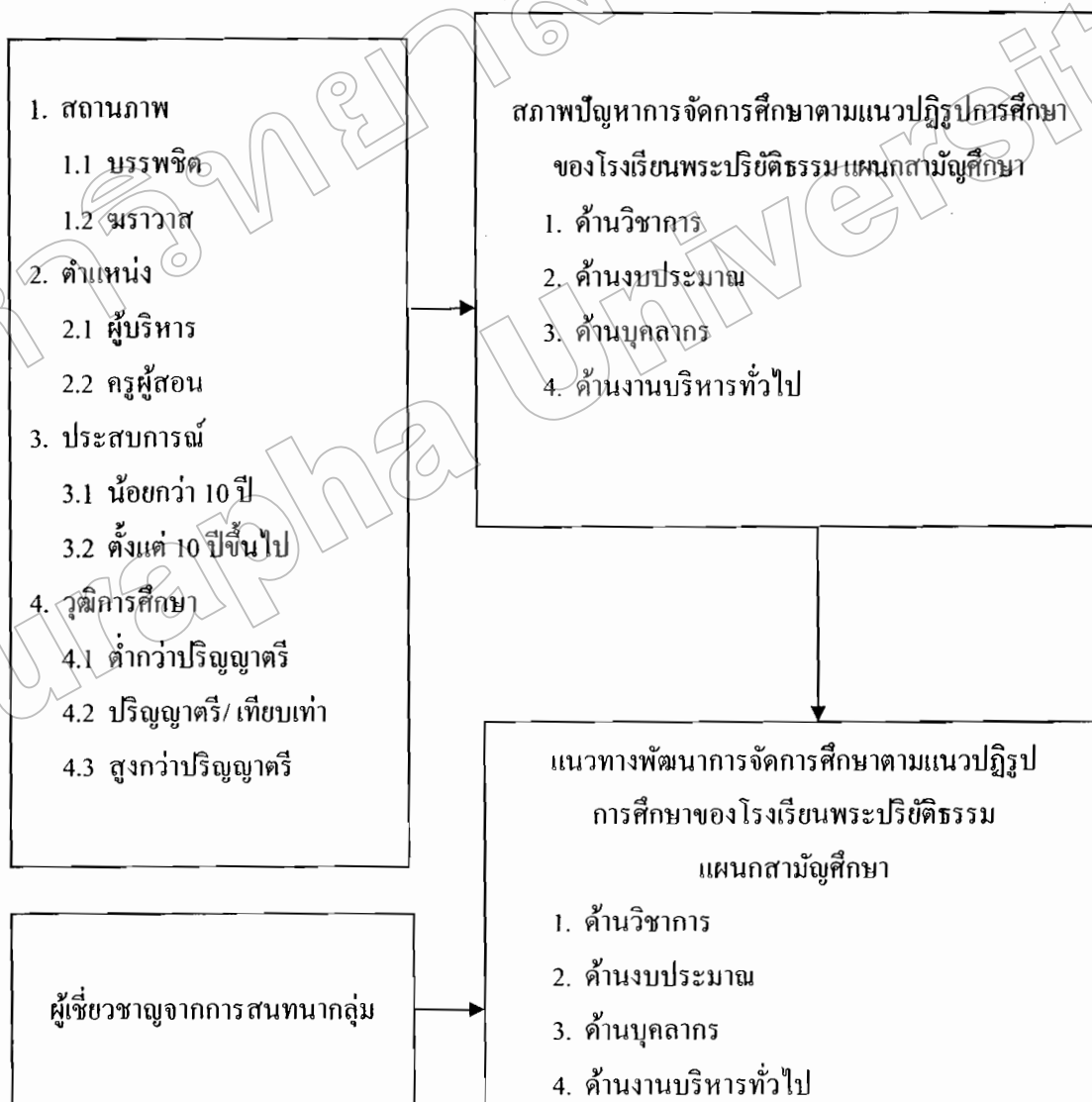
1. ปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามสถานภาพของผู้จัดการศึกษา แตกต่างกัน
2. ปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามตำแหน่งของผู้จัดการศึกษา แตกต่างกัน
3. ปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามประสบการณ์ของผู้จัดการศึกษา แตกต่างกัน
4. ปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้จัดการศึกษา แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาตามแนวการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดสุรินทร์ โดยยึดตามแนวทางในการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 2) ปรับการดำเนินงานเป็น 4 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคลากร และงานบริหารทั่วไป ตามกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพที่ 1

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดสุรินทร์ ดังนี้

1. เพื่อนำผลการวิจัยเกี่ยวกับ สภาพปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวการปฏิรูปการศึกษาของ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดสุรินทร์มาแก้ไขปัญหาด้านการจัดการศึกษา ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม
2. เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสุรินทร์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษา สภาพปัญหาการจัดการศึกษาและแนวทางการพัฒนา การจัดการศึกษาตามแนวการปฏิรูปการศึกษาแผนกสามัญศึกษา ของ โรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดสุรินทร์ โดยศึกษาการดำเนินงานใน 4 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานบริหารทั่วไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552, หน้า 2)

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน แผนกสามัญ ศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดสุรินทร์ ปี พ.ศ. 2553 จำนวน 9 แห่ง คือ โรงเรียน โพธิศึกษา โรงเรียนปริยัติโกศลวิทยา โรงเรียนรัตโนภาสวิมลศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม พัทธินวิทยา โรงเรียนบาลีสหวิชาวัดศาลาลอยสุรินทร์ โรงเรียนวัดบ้านกาบเชิง โรงเรียนพระปริยัติ ธรรมวัดจอมพระ โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดโพธาราม และโรงเรียนปริยัติคุณรสวิทยา รวมทั้งสิ้น 104 รูป/คน ประกอบด้วยผู้อำนวยการ จำนวน 9 รูป และครูผู้สอน จำนวน 95 รูป/คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนพระ ปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 85 รูป/คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 9 รูป ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และครูผู้สอน จำนวน 76 รูป/คน ได้จากการสุ่ม ตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้เกณฑ์กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p. 608)

3. ตัวแปรที่ศึกษา มีดังนี้

3.1 ตัวแปรต้น ประกอบด้วย

3.1.1 สถานภาพ

3.1.1.1 บรรพชิต

3.1.1.2 ภราวาส

3.1.2 ตำแหน่ง

3.1.2.1 ผู้บริหาร

3.1.2.2 ครูผู้สอน

3.1.3 ประสบการณ์

3.1.3.1 น้อยกว่า 10 ปี

3.1.3.2 ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป

3.1.4 วุฒิการศึกษา

3.1.4.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี

3.1.4.2 ปริญญาตรี/เทียบเท่า

3.1.4.3 สูงกว่าปริญญาตรี

3.2 ตัวแปรตาม คือ สภาพปัญหาการจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของ

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดสุรินทร์ ใน 4 ด้าน คือ

3.2.1 ด้านวิชาการ

3.2.2 ด้านงบประมาณ

3.2.3 ด้านบุคลากร

3.2.4 ด้านงานบริหารทั่วไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพปัญหาการจัดการศึกษา หมายถึง ปัญหาอุปสรรค หรือข้อขัดข้องต่าง ๆ ของกระบวนการปฏิบัติงานในการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาที่เป็นสาเหตุให้การปฏิบัติภารกิจทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากรและด้านงานบริหารทั่วไป ไม่บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่คาดหวัง วัดได้จากความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในจังหวัดสุรินทร์

1.1 ด้านวิชาการ หมายถึง สภาพเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การปรับปรุงการเรียนการสอน การจัดทำข้อมูลสารสนเทศ

การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน องค์กร การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ

กับสถานศึกษาอื่น การส่งเสริมและการสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร

หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การจัดกิจกรรม สร้างเสริมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ การจัดหาสื่อ เอกสาร และสิ่งพิมพ์และการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน

1.2 ด้านงบประมาณ หมายถึง สภาพเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณ การจัดทำแผน งบประมาณ การระดมทรัพยากร การทำหลักฐานเบิกจ่ายเงิน การจัดทำและเสนอของบประมาณ การจัดซื้อ จัดจ้าง การทำบัญชีและทะเบียนพัสดุ การบำรุงรักษาและปรับปรุงพัสดุ การจัดสรร งบประมาณ เงินสวัสดิการและค่าตอบแทน การลงทุนเพื่อการศึกษา การควบคุมงบประมาณ การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้จ่ายเงิน ผลการดำเนินงานและการนำผล การประเมินมาพัฒนาและปรับปรุง

1.3 ด้านบุคลากร หมายถึง สภาพของโรงเรียนเกี่ยวกับการวางแผนบริหารบุคคล การวางแผนอัตรากำลัง กำหนดตำแหน่ง การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การคัดเลือกบุคลากร การนำบุคลากรเข้าสู่งาน การจัดเงินเดือน ค่าตอบแทน การจัดสวัสดิการ การสร้างสภาพ ความมั่นคงในการทำงาน การพัฒนาบุคลากร การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ การมอบหมายงานตามความสามารถ การบำรุงขวัญกำลังใจ การควบคุมดูแล การมีวินัย และ การรักษาวินัยและการติดตามตรวจสอบประเมินผลการทำงาน

1.4 ด้านงานบริหารทั่วไป หมายถึง สภาพของโรงเรียนเกี่ยวกับ การวางแผน บริหารงานทั่วไป การดำเนินการธุรการ การประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การพัฒนาอาคารสถานที่ การจัดทำสำมะโนนักเรียน การรับนักเรียน การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน การประชาสัมพันธ์งาน การศึกษาแก่ชุมชน การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม การติดตาม ตรวจสอบ วัดผล ประเมินผล การบริหารงานทั่วไป การนำผลการประเมินมาพัฒนาและปรับปรุง

2. แนวทางการจัดการศึกษา หมายถึง ความคิดริเริ่มหรือข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดสุรินทร์ วัดได้จากผู้มีหน้าที่ในการจัด การศึกษาคือ ผู้บริหาร และครูผู้สอน ในจังหวัดสุรินทร์

3. โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่วัดได้รับอนุญาตจาก ทางราชการให้จัดตั้งขึ้น เป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาวิชาพระปริยัติธรรมควบคู่กับวิชาสามัญ ศึกษา จัดสำหรับพระภิกษุและสามเณร สังกัดกองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนา แห่งชาติ โดยจัดการศึกษาขึ้นพื้นฐานตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่ในจังหวัดสุรินทร์

4. สถานภาพ หมายถึง ลักษณะเกี่ยวกับฐานะหรือตำแหน่งที่ดำรงอยู่ของผู้จัดการศึกษา

4.1 บรรพชิต หมายถึง นักบวชในพระพุทธศาสนาที่ทำหน้าที่จัดการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสุรินทร์

4.2 นวาวาส หมายถึง ผู้ครองเรือนหรือครูผู้สอนที่มีใช้นักบวชในพระพุทธศาสนาทั้งเพศชายและเพศหญิงที่จัดการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสุรินทร์

5. ตำแหน่ง หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่จัดการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ ที่มีสถานภาพเป็นพระสงฆ์หรือคฤหัสถ์

5.1 ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสุรินทร์

5.2 ครูผู้สอน หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่สอนหรือบุคลากรวิชาชีพผู้ทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ ทั้งที่เป็นครูประจำและครูพิเศษ ที่มีสถานภาพเป็นพระสงฆ์หรือคฤหัสถ์

6. ประสบการณ์ หมายถึง ระยะเวลาในการจัดการศึกษาของผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดสุรินทร์

6.1 น้อยกว่า 10 ปี หมายถึง การจัดการศึกษาและสอนของผู้บริหาร และครูผู้สอนในปัจจุบัน ที่มีระยะเวลาไม่เกิน 9 ปี

6.2 ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป หมายถึง การดำรงตำแหน่งในการจัดการศึกษาและการสอนของผู้บริหาร และครูผู้สอนในปัจจุบัน ที่มีระยะเวลาดังกล่าวตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

7. วุฒิการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาทางโลกสูงสุดของผู้บริหารและครูผู้สอนจำแนก ดังนี้

7.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี/ เทียบเท่า หมายถึง ผู้บริหารและครูผู้สอนที่ยังไม่จบการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

7.2 ปริญญาตรี หมายถึง ผู้บริหารและครูผู้สอนที่สำเร็จการศึกษาโดยได้รับวุฒิปริญญาตรี ในสถาบันการศึกษาหรือมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ

7.3 สูงกว่าปริญญาตรี หมายถึง ผู้บริหารและครูผู้สอนที่จบการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก

8. ผู้เชี่ยวชาญจากการสนทนากลุ่ม หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และผ่านประสบการณ์ในด้านการจัดการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เช่น ผู้บริหาร

และครูผู้สอนในระดับปฏิบัติการด้านการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้วางแผนการศึกษาจากกลุ่มบุคคล เพื่อให้ครอบคลุมและสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ และได้ทำการคัดเลือกโดยวิธีเจาะจง ซึ่งเป็นผู้มีความชำนาญในฐานะจัดการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาหรือคฤกคณีใกล้ชิดกับโรงเรียน

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University